

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ З ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

Загальні питання гігієни та екології

1. Гігієна як наука, її місце в роботі лікарів лікувального профілю. Мета, завдання та методи досліджень. Принципи гігієнічного нормування.
2. Основні напрямки наукових досліджень сучасної гігієни. Закони гігієни. Основи законодавства України про охорону здоров'я та санітарно-епідеміологічне благополуччя населення.
3. Методологічні та методичні основи вивчення чинників навколишнього середовища та їх впливу на стан здоров'я населення.
4. Принципова схема гігієнічного контролю за умовами праці, побуту та чинниками навколишнього середовища.
5. Загальна схема вивчення та оцінки взаємозв'язків чинників навколишнього середовища та здоров'я населення.
6. Методика якісного (концептуального) аналізу стану навколишнього середовища та "нормованого" прогнозування змін рівня здоров'я населення за станом забруднення атмосферного повітря, води, ґрунту.
7. Методика кількісного аналізу стану навколишнього середовища.
8. Зони спостереження, визначення поняття. Методика вибору зон спостереження.
9. Поняття про принципові схеми дослідження впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення.
10. Здоров'я населення як інтегральний показник стану навколишнього середовища.
11. Поняття про епідеміологічний метод вивчення стану здоров'я населення та основні способи його реалізації.
12. Методика якісного (концептуального) аналізу рівня здоров'я населення та її використання у практичній діяльності лікаря.
13. Методика кількісного аналізу рівня здоров'я населення. Її використання у практичній діяльності лікаря.
14. Методологія оцінки ризику. Характеристика проблеми та основні терміни.
15. Основні етапи методології оцінки ризику.
16. Зв'язок між оцінкою ризиком та керування ним. Керування ризиком та гігієнічне нормування.
17. Проблеми застосування методології оцінки ризику в Україні.
18. Біосфера та її структура. Кругообіг речовин у біосфері.
19. Структура, склад та властивості, гігієнічне значення атмосфери.
20. Структура, склад та властивості, гігієнічне значення літосфери.
21. Структура, склад та властивості, гігієнічне значення гідросфери.
22. Навколишнє середовище, його компоненти.
23. Загальні закономірності впливу навколишнього середовища на організм людини та здоров'я населення.
24. Погода, визначення поняття. Фактори, що формують та характеризують погоду.

25. Закономірності атмосферної циркуляції. Формування різних типів погоди.
26. Основні термобаричні процеси. Температурна інверсія.
27. Геліометеотропні реакції людини, визначення поняття, механізм їх виникнення.
28. Медичні класифікації погоди, значення показників, які лежать в їх основі.
29. Вплив погоди на здоров'я людини через спотворення динаміки атмосферних забруднень. Температурна інверсія.
30. Медичне прогнозування погоди, принципи та методи профілактики геліометеотропних реакцій.
31. Клімат. Визначення поняття. Фактори, що формують та характеризують клімат місцевості.
32. Класифікація та гігієнічна характеристика кліматичних поясів. Кліматичне зонування території України.
33. Особливості клімату у різних природно-географічних регіонах.
34. Акліматизація. Основні гігієнічні питання акліматизації на Півночі, Півдні та в умовах аридної зони і високогір'я.
35. Гідрометеорологічна служба, методика обробки та значення даних метеорологічного спостереження для медико-гігієнічної оцінки клімато-погодних умов.
36. Використання кліматичних факторів з оздоровчою та профілактичною метою, санаторно-курортного лікування при різних захворюваннях.
37. Кліматичні курорти України.
38. Науково-технічна революція, її позитивні та негативні наслідки.
39. Позитивний вплив науково-технічної революції на здоров'я людини.
40. Глобальний характер забруднення біосфери.
41. Забруднення атмосферного повітря та його вплив на здоров'я.
42. Забруднення ґрунту та його вплив на здоров'я.
43. Забруднення води та його вплив на здоров'я.
44. Загальні закономірності глобального забруднення біосфери.
45. Наукові основи та шляхи охорони навколишнього середовища від забруднення.
46. Природа сонячної радіації, основні складові елементи корпускулярної та електромагнітної частини сонячної радіації.
47. Спектральний склад ультрафіолетової частини сонячної радіації на межі з атмосферою і на поверхні Землі (області А, В, С). Озоновий шар атмосфери і його гігієнічне значення.
48. Штучні джерела УФР, їх фізичні та гігієнічні характеристики.
49. Види біологічної дії УФР та її особливості для кожної області спектрального складу УФР.
50. Методи та одиниці вимірювання інтенсивності УФР.
51. Поняття еритемної, фізіологічної, профілактичної дози УФО.
52. Основні види і механізми біологічної дії УФР.
53. Відмінні властивості біологічної дії окремих діапазонів УФР - областей А, В, С.

54. Поняття еритемної, фізіологічної та профілактичної дози УФ опромінення, кількісне їх вираження при різних методах визначення інтенсивності УФР.

55.Порушення здоров'я і захворювання, пов'язані з дефіцитом УФР.

56. Основні симптоми "сонячного голодування" та показання для профілактичного ультрафіолетового опромінення.

57. Використання УФР для первинної і вторинної профілактики різних захворювань.

58. Види штучних джерел УФР, характеристика принципу їх дії, основні технічні дані. Фотарії.

59. Надлишкове опромінення людини Сонцем та штучними джерелами УФР.

60. "Озонові дірки" як гігієнічна проблема. УФР як професійна шкідливість.

61. Методи і засоби захисту від надмірного УФ опромінення.

62. Біологічні ритми та стан здоров'я людини. Поняття про біологічні ритми. Передумови та причини виникнення медичної біоритмології як науки.

63. Провідні характеристики біологічних ритмів (рівень, період, амплітуда, акрофаза, форма денної кривої тощо).

64. Класифікації найбільш поширених біологічних ритмів.

65. Методика визначення різних типів денних кривих біологічних ритмів.

66. Методика визначення типу денної працездатності людини.

67. Методика визначення розрахункових біологічних ритмів людини.

68. Поняття про десинхроноз як основний вид хронопатології та як медичну і гігієнічну категорію. Види десинхронозів.

69. Біоритмологічні принципи раціональної організації повсякденної діяльності людини. Хроногігієна як основа профілактики десинхронозів.

Комунальна гігієна

1. Вплив кількості та якості питної води і умов водопостачання на стан здоров'я населення та санітарні умови життя.

2. Норми водопостачання та їх обґрунтування.

3. Інфекційні захворювання, збудники яких передаються через воду. Особливості водних епідемій, їх профілактика.

4. Захворювання неінфекційного походження, обумовлені вживанням недоброякісної води та засоби їх профілактики.

5. Проблема макро- і мікроелементозів водного походження. Гігієнічне значення жорсткості води. Ендемічний флюороз та його профілактика.

6. Ендемічний карієс. Фторопроділактика карієсу зубів та її значення в практиці централізованого водопостачання.

7. Внесок вітчизняних гігієністів у наукове обґрунтування та практичну реалізацію фторування води в централізованих системах водопостачання України. Залежність фторування води від кліматичних умов місцевості.

8. Водно-нітратна метгемоглобінемія як гігієнічна проблема, її профілактика.
9. Загальні гігієнічні вимоги до якості питної води, їх показники – фізичні, органолептичні, показники природного хімічного складу, їх гігієнічна характеристика. Держстандарт на питну воду.
10. Джерела і показники забруднення та епідеміологічної безпеки води – органолептичні, хімічні, бактеріологічні, їх гігієнічна характеристика.
11. Порівняльна характеристика централізованої та децентралізованої систем водопостачання.
12. Елементи водопроводу при заборі води артезіанської та відкритих водойм. Зони санітарної охорони.
13. Загальноприйняті методи очищення води при централізованій системі водопостачання (коагуляція, відстоювання, фільтрація), їх сутність та споруди, що з цією метою використовуються.
14. Методи знезараження води, їх класифікація, гігієнічна характеристика.
15. Хлорування води, його методи та реагенти, що використовуються з цією метою, недоліки хлорування.
16. Знезараження води озонуванням та опроміненням ультрафіолетовими променями, їх гігієнічна характеристика.
17. Спеціальні методи поліпшення якості води, їх сутність та гігієнічна характеристика (опріснення, деферизація, дезодорація, дезактивація).
18. Методи санітарного нагляду за централізованими системами водопостачання (запобіжного і поточного). Види лабораторного аналізу води – бактеріологічного, санітарно-хімічного (короткого і повного).
19. Санітарний нагляд за місцевими системами водопостачання. Облаштування та експлуатація колодязів, каптажів. “Санація” колодязів.
20. Методика читання аналізів та експертна оцінка питної води.
21. Ґрунт, визначення поняття. Гігієнічне, епідемічне і ендемічне значення ґрунту.
22. Основні фізичні властивості ґрунту (механічний склад, вологість, пористість, водопроникність, фільтраційна здатність, повітропроникність, капілярність, вологоємність) та їх гігієнічне значення.
23. Основні абіотичні складові ґрунту (тверда речовина, ґрунтова волога, ґрунтове повітря), їх природний хімічний склад і гігієнічна характеристика.
24. Біоценози ґрунту, їх класифікація і гігієнічна характеристика.
25. Ґрунт як фактор передачі збудників інфекційних захворювань.
26. Джерела забруднення ґрунту, їх класифікація і гігієнічна характеристика.
27. Фактори та механізми, які приймають участь у самоочищенні ґрунту.
28. Використання ґрунту для знешкодження відходів господарсько-побутової та виробничої діяльності людини.
29. Гігієнічна характеристика методів збору (планово-поквартирного, планово-подвірного), видалення і знешкодження твердих відходів комунально-побутового, промислового, будівельного походження.

30. Вивізна система збору, видалення та знешкодження рідких відходів (поля асенізації, поля заорювання).
31. Методика санітарного обстеження земельної ділянки з урахуванням її функціонального призначення.
32. Правила, методи та засоби відбору і підготовки проб ґрунту для лабораторного дослідження.
33. Показники санітарного стану ґрунту, їх класифікація і гігієнічне значення.
34. Методика визначення фізико-механічних показників ґрунту.
35. Принципова схема визначення хімічних показників санітарного стану ґрунту.
36. Методика визначення наявності в ґрунті яєць геогельмінтів.
37. Принципова схема визначення бактеріологічних показників санітарного стану і забруднення ґрунту.
38. Орієнтовна шкала оцінки рівня забруднення ґрунту і ступеню його небезпечності для здоров'я населення.
39. Методика гігієнічної оцінки санітарного стану ґрунту за результатами санітарного обстеження ділянки та лабораторного аналізу проб.
40. Хімічний склад атмосферного та видихуваного повітря.
41. Основні джерела, критерії та показники хімічного забруднення атмосферного повітря, повітря житлових, громадських приміщень.
42. Вплив забруднення повітря хімічними речовинами на здоров'я людини.
43. Показники та вимоги до відбору проб повітря для санітарно-хімічного та бактеріологічного дослідження.
44. Розрахунок мінімального об'єму проби повітря, необхідного для аналізу. Одиниці виміру.
45. Аспіраційний метод відбору проб повітря, прилади для аспірації повітря.
46. Прилади для визначення об'єму протягнутого повітря. Значення та методика приведення об'єму повітря до нормальних умов.
47. Поглинаючі пристрої, поглинаючі середовища, їх властивості, види, призначення.
48. Відбір проб повітря в посудини обмеженої ємкості (газові піпетки та інше).
49. Поняття про експрес-методи (колориметричні, лінійно-колориметричні), визначення хімічних домішок у повітрі. Універсальний газовий аналізатор УГ-2, конструкція та принцип дії. Апарат Кротова, принцип його дії та шляхи застосування.
50. Умови життя в населених пунктах і здоров'я людини. Особливості формування міського середовища і гігієнічні аспекти життя в сучасному місті. Урбанізація як соціально-гігієнічна проблема.
51. Планування та забудова території населеного пункту. Принципи функціонального зонування території населених пунктів, розміщення в них житлових, промислових, будівельно-складських та рекреаційних зон.
52. Гігієнічне значення зелених насаджень.

53. Гігієнічне значення мікроклімату і повітряного середовища в житлових та громадських будівлях.
54. Характеристика джерел забруднення атмосфери у населеному пункті. Закономірності розповсюдження забруднень в атмосфері, фактори від яких залежить рівень забруднення повітря. Трансформація
55. Вплив забрудненого повітря на здоров'я і умови проживання населення.
56. Безпосередня дія на організм: гострі отруєння, хронічні, специфічні та неспецифічні захворювання.
57. Шляхи та засоби профілактики негативного впливу забрудненого атмосферного повітря на здоров'я.
58. Державний санітарний нагляд за будівництвом житлових і громадських будівель, санітарно-технічним устаткуванням їх.
59. Шум, вібрація, електромагнітне випромінювання в умовах населених міст, їх джерела та несприятливий вплив на здоров'я населення.
60. Гігієнічне значення і регламентація шуму, вібрації та електромагнітного випромінювання в житлових і громадських будівлях. Роль планувальних заходів.
61. Запобіжний санітарний нагляд за проектуванням і будівництвом лікувально-профілактичних закладів, його етапи. Складові частини проекту.
62. Гігієнічні вимоги до розміщення лікарні в населеному пункті, з урахуванням існуючих об'єктів та "рози вітрів". Ситуаційний план.
63. Гігієнічні вимоги до генерального плану забудови лікарняної ділянки, функціональне зонування території, благоустрій, щільність забудови та озеленення.
64. Сучасні системи забудов лікарень (централізована, блочна, децентралізована-павільйонна, змішана), їх порівняльна характеристика, вплив на умови експлуатації, оснащення.
65. Гігієнічні вимоги до планування приймальних відділень лікарні, його значення для режиму експлуатації та профілактики внутрішньолікарняних інфекцій.
66. Гігієнічні вимоги до планування і режиму роботи відділень терапевтичного, хірургічного, інфекційного та інших профілів.
67. Гігієнічна характеристика палатних секцій, вимоги до набору приміщень цих секцій у відділеннях різного профілю.
68. Гігієнічні вимоги до планування і обладнання палат відділень різного профілю. Особливості планування і оснащення відділень інфекційного профілю, реанімації та реабілітації.
69. Гігієнічні вимоги до планування, оснащення і режиму експлуатації операційних блоків.
70. Гігієнічні вимоги до санітарно-технічного обладнання лікарень.
71. Внутрішньолікарняні інфекції, сучасні підходи визначення поняття.
72. Теорії та концепції внутрішньолікарняних інфекцій.
73. Шляхи передачі внутрішньолікарняних інфекцій.
74. Фактори передачі внутрішньолікарняних інфекцій.
75. Роль умовно-патогенної мікрофлори у виникненні внутрішньолікар-

няних інфекцій.

76. Санітарно-гігієнічний та епідеміологічний нагляд за розповсюдженням внутрішньолікарняних інфекцій.

77. Основні принципи профілактики внутрішньолікарняних інфекцій.

78. Основи розслідування спалахів внутрішньолікарняних інфекцій в закладах охорони здоров'я .

79. Санітарно-гігієнічні заходи з профілактики внутрішньолікарняних інфекцій в спеціалізованих стаціонарах і відділеннях.

80. Ізоляційно-обмежувальні заходи у профілактиці внутрішньолікарняних інфекцій.

81. Санітарно-гігієнічний режим стаціонарів.

82. Санітарно-гігієнічні заходи з профілактики внутрішньолікарняних інфекцій у персоналу лікувально-профілактичних закладів.

83. Гігієнічне значення планування, обладнання, оптимального режиму експлуатації лікувально-профілактичних закладів як умов підвищення ефективності лікування хворих, профілактики внутрішньолікарняних інфекцій та створення безпечних умов праці медичного персоналу.

84. Гігієнічні вимоги до розміщення, планування, санітарно-технічного обладнання приймальних відділень різного профілю та виписки хворих.

85. Гігієнічні вимоги до планування, санітарно-технічного обладнання, режиму експлуатації відділень терапевтичного, хірургічного профілю, операційних блоків, відділень реанімації.

86. Гігієнічні особливості планування, санітарно-технічного обладнання, режиму експлуатації інфекційних, дитячих, фтизіатричних та інших спеціалізованих відділень лікувально-профілактичних закладів.

87. Гігієнічні вимоги до планування, санітарно-технічного обладнання і режиму експлуатації палатних секцій та палат різних відділень лікувально-профілактичних закладів.

88. Гігієнічні вимоги до планування, санітарно-технічного обладнання і режиму експлуатації рентгенологічних, радіологічних, фізіотерапевтичних відділень лікарняних закладів.

89. Організація харчування хворих у лікарняних стаціонарах та гігієнічний нагляд за його повноцінністю та безпечністю.

90. Санітарно-гігієнічні вимоги до збирання, видалення та знешкоджування рідких, твердих та специфічних відходів, що утворюються в лікарні.

Гігієна харчування

1. Аліментарні захворювання (первинні хвороби).
2. Вторинні хвороби недостатнього і надмірного харчування.
3. Функції їжі та чинники, що їх забезпечують.
4. Теорії та концепції харчування.
5. Види біологічної дії їжі.
6. Використання захисної та фармакологічної біологічної дії їжі з метою організації лікувально-профілактичного, еколого-захисного, лікувального та

дієтичного харчування.

7. Основні вимоги до побудови харчового раціону людини.
8. Енергетична цінність та нутрієнтний склад раціонів харчування.
9. Рекомендовані величини фізіологічної потреби в енергії.
10. Джерела енергії у харчуванні.
11. Білки, жири, вуглеводи, вітаміни, мінеральні елементи та їх значення у харчуванні.
12. Основні принципи і форми лікувально-профілактичного харчування.
13. Призначення лікувально-профілактичного харчування. Особливості організації ЛПХ на різних промислових підприємствах.
14. Раціони лікувально-профілактичного харчування.
15. Принципи лікувального харчування.
16. Характеристика лікувальних дієт.
17. Особливості лікувального (дієтичного) харчування у санаторіях і профілакторіях.
18. Особливості лікувального (дієтичного) харчування у санаторіях і профілакторіях.
19. Характеристика індивідуальних дієт.
20. Фактори ризику розповсюдження внутрішньо лікарняних інфекцій та виникнення харчових отруєнь у ЛПЗ.
21. Структура і штати ЛПЗ стосовно системи організації харчування хворих.
22. Функціональні обов'язки посадових осіб ЛПЗ з питань організації харчування хворих (головний лікар, черговий лікар, лікар-дієтолог, старша дієтсестра, медперсонал у відділеннях).
23. Перелік основних документів ЛПЗ, що стосуються організації харчування хворих.
24. Порядок проходження профілактичних медичних оглядів і обстежень персоналу, що має статус вільного доступу до харчоблоку, харчових продуктів та посуду. Абсолютні і відносні протипоказання для роботи у харчоблоці ЛПЗ.
25. Перелік харчових продуктів і страв, одержання, виготовлення та реалізація яких у ЛПЗ забороняється.
26. Перелік харчових продуктів і страв, які не дозволяється приймати від родичів хворого для передавання йому.
27. Перелік харчових продуктів, які можуть залишатися на наступний день у буфетній-роздатній.
28. Профілактичні заходи по попередженню розповсюдження гострих кишкових інфекцій та виникнення харчових отруєнь.
29. Харчові отруєння, їх визначення та класифікація.
30. Харчові токсикоінфекції: визначення, етіологія, діагностика, клініка, принципи профілактики.
31. Бактерійні токсикози, їх етіологія, діагностика, клініка, профілактика.
32. Мікотоксикози, їх етіологія, діагностика, клініка, профілактика.
33. Харчові отруєння немікробної природи.
34. Харчові отруєння невстановленої етіології, гіпотези їх виникнення, особливості клініки.

35. Методика розслідування причин харчових отруєнь. Документи, які оформляються в процесі та при завершенні розслідування харчового отруєння.

36. Інструктивно-методичні та законодавчі документи, які використовуються при розслідуванні харчових отруєнь та їх профілактиці.

37. Профілактичні заходи щодо ліквідації та запобігання харчових отруєнь.

Гігієна праці

1. Санітарне законодавство в області охорони праці.

2. Запобіжні та періодичні огляди робітників, організація їх проведення, оформлення облікової та звітної документації.

3. Основні принципи і критерії гігієнічного нормування виробничих отрут у повітрі робочої зони, як основи профілактики отруєнь.

4. Методи та засоби профілактики професійної патології та охорони праці на виробництві.

5. Характеристика документів, які необхідно використовувати в процесі розслідування випадків професійних отруєнь чи захворювань.

6. Техніка безпеки, виробнича санітарія, санітарна освіта робітників як засоби профілактики професійних захворювань і отруєнь.

7. Види праці, їх фізіолого-гігієнічна характеристика. Фізична праця, її важкість та інтенсивність. Розумова праця, її напруженість. Особливості операторської праці.

8. Фізіологічні зміни в організмі працюючого в процесі фізичної та розумової і операторської праці. Втома і перевтома, пояснення та наукові обґрунтування їх розвитку.

9. Сучасні принципи і критерії гігієнічної оцінки праці та її класифікації за ступенем важкості та напруженості.

10. Методи дослідження функціонального стану організму при розумовій та фізичній праці. Ергографічні, фізіологічні та психо-фізіологічні тести. Вивчення працездатності та стомлення за допомогою тренажерів, тремометрів, динамометрів, хронорефлексометрів.

11. Система профілактичних заходів щодо раціональної організації трудового процесу. Психофізіологічний професійний відбір, діагностика і психоперевтоми.

12. Гігієнічне значення планування, обладнання, оптимального режиму експлуатації лікувально-профілактичних закладів як умов створення безпечних умов праці медичного персоналу.

13. Професійні шкідливості, гігієна і охорона праці медичного персоналу різних відділень лікарняного закладу.

14. Професійні шкідливості, гігієна і охорона праці медичного персоналу діагностичних, фізіотерапевтичних, бальнеологічних, реанімаційних та інших специфічних відділень і лабораторій лікарняного закладу.

15. Законодавчі та організаційні заходи щодо охорони праці медичних працівників.

16. Особиста гігієна медичного персоналу в системі охорони здоров'я та забезпечення сприятливих умов праці й профілактики внутрішньолікарняної інфекції та профзахворювань.

Гігієна дітей та підлітків

1. Чинники навколишнього середовища та соціальні умови життя, що впливають на процеси формування здоров'я дітей і підлітків.

2. Загальні закономірності росту і розвитку дитячого та підліткового організму. Критерії оцінки та показники здоров'я дітей і підлітків.

3. Методика комплексної оцінки стану здоров'я дітей і підлітків. Особливості розподілу дітей і підлітків за групами здоров'я.

4. Фізичний розвиток як важливий критерій оцінки стану здоров'я. Основні показники фізичного розвитку.

6. Правила антропометрії. Вимоги до таблиць регіональних стандартів фізичного розвитку.

7. Поняття про біологічний та календарний вік. Показники рівня біологічного розвитку дітей і підлітків. Сучасні уявлення про епохальну та внутрішньовікову акселерацію і ретардацію.

8. Методи оцінки фізичного розвитку дітей і підлітків.

9. Методи оцінки стану здоров'я та фізичного розвитку організованих дитячих колективів.

10. Задачі лікаря щодо організації та проведення оздоровчих заходів в дитячих колективах. Система управління станом здоров'я дітей і підлітків.

11. Фактори та умови навколишнього середовища і навчально-виховного процесу, що впливають на здоров'я дітей і підлітків.

12. Зрушення у стані здоров'я та захворювання, які зумовлені дією чинників навколишнього середовища і навчально-виховного процесу.

13. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки і будівлі навчальних установ та закладів. Принцип функціонального зонування та його значення.

14. Гігієнічні вимоги до планування, улаштування, обладнання, мікроклімату, вентиляції та освітлення, а також санітарно-технічного благоустрою приміщень навчальних закладів.

15. Методика оцінки умов перебування та навчання учнів у сучасних навчальних закладах.

16. Гігієнічні вимоги до дитячих меблів та їх фізіологічне обґрунтування.

17. Правила маркування парт, інших навчальних меблів та розсаджування учнів. Гігієнічні вимоги до розміщення парт у шкільному класі.

18. Основні профілактичні заходи щодо покращання умов навчально-виховного процесу та санітарно-гігієнічних умов перебування учнів у сучасних навчальних закладах.

19. Гігієнічні принципи раціональної організації фізичного виховання дітей і підлітків. Види, засоби та форми фізичної культури в сучасних навчальних закладах.

20. Поняття про рухову активність. Наукові основи та методи кількісного вимірювання і гігієнічної оцінки рухової активності. Профілактика гіпокінезії.

21. Фізіолого-гігієнічні основи оцінки уроку фізичної культури. Гігієнічні вимоги до місць проведення занять з фізичного виховання.
22. Лікарський контроль за організацією занять фізичною культурою та гігієнічні аспекти медичного забезпечення фізичного виховання дітей і підлітків.
23. Фізіолого-гігієнічні основи загартовування організму дітей і підлітків. Основні види, принципи і способи організації загартовування.
24. Гігієнічні принципи раціональної організації трудового та політехнічного навчання дітей і підлітків.
25. Фізіолого-гігієнічні основи проведення контролю за трудовим навчанням школярів.
26. Гігієнічні вимоги до змісту, режиму і умов організації та проведення трудового навчання в умовах різних типів сучасних навчальних закладів.
27. Професійна орієнтація як гігієнічна проблема. Психофізіологічні аспекти професійного самовизначення. Професіографія.
28. Сучасна система професійної орієнтації, її функції та провідні складові частини.
29. Наукові основи проведення лікарсько-професійної консультації. Поняття про професійний відбір. Методики прогнозування професійної успішності.

Радіаційна гігієна

1. Радіаційна гігієна як галузь гігієнічної науки і санітарної практики, її мета та завдання.
2. Іонізуючі випромінювання, що використовуються у виробництві, науці, медицині, їх джерела.
3. Якісні та кількісні характеристики радіонуклідів як джерел іонізуючих випромінювань, одиниці їх вимірювання.
4. Якісні та кількісні характеристики іонізуючих випромінювань. Види доз, одиниці їх вимірювання. Потужності доз.
5. Іонізуючі випромінювання як виробнича шкідливість, умови, що визначають радіаційну небезпеку при роботі з ними.
6. Основні види променевих уражень організму та умови їх виникнення.
7. Гостра та хронічна променева хвороба, умови виникнення, етапи перебігу, основна симптоматика.
8. Віддалені наслідки радіаційних уражень, місцеві пошкодження.
9. Норми радіаційної безпеки (НРБУ-97) і Основні санітарні правила (ОСПУ-01) роботи з радіоактивними речовинами та іншими джерелами іонізуючої радіації, принципи гігієнічного нормування.
10. Методи та засоби радіаційного і медичного контролю при роботі з джерелами іонізуючої радіації.

11. Радіометричні методи дослідження, що застосовуються в радіаційній гігієні.
12. Методи визначення радіоактивності повітря. Способи добору проб повітря для оцінки питомої радіоактивності аерозолів і газів. Визначення питомої активності повітря щодо радону і його дочірніх продуктів розпаду.
13. Методи визначення радіоактивності води у водоймах.
14. Методи вивчення радіоактивності харчових продуктів.
15. Методи дослідження забруднення радіоактивними речовинами робочих поверхонь, устаткування, рук і тіла працюючих.
16. Методи дозиметричного контролю. Прилади й установки для виміру іонізуючих випромінювань. Індивідуальний дозиметричний контроль.
17. Структура, задачі і функції органів і організацій санітарно-епідеміологічної служби з розділу «Радіаційна гігієна».
18. Загальні задачі санітарно-епідеміологічної служби в галузі радіаційної гігієни.
19. Попереджувальний і поточний санітарний нагляд, їх структура.
20. Особливості роботи фахівців санітарно-епідеміологічної станції на територіях, що піддаються радіоактивному забрудненню.
21. Документація санітарно-епідеміологічної станції з розділу "Радіаційна гігієна": загальна обліково-звітна документація, документація щодо попереджувального санітарного нагляду, документація щодо поточного санітарного нагляду.
22. Іонізуючі випромінювання як виробнича шкідливість для персоналу лікувальних закладів.
23. Іонізуючі випромінювання як чинник ризику для пацієнтів лікувальних закладів при проведенні рентгенорадіологічних діагностичних та лікувальних процедур.
24. Структура радіологічного відділення лікарні. Особливості радіаційної небезпеки та протирадіаційного захисту в кожному структурному підрозділі.
25. Характеристика радіаційної небезпеки в рентгенівському діагностичному кабінеті та умови, від яких вона залежить. Вимоги до планування рентгенкабінету.
26. Регламенти радіаційної безпеки і пільги для персоналу лікувальних закладів та пацієнтів.
27. Шляхи зниження променевого навантаження персоналу та пацієнтів лікувальних закладів. Санітарно-технічне обладнання рентген- і радіологічних відділень.
28. Методи збору та знешкодження радіоактивних відходів при роботі з відкритими джерелами іонізуючої радіації.
29. Методи і засоби санітарного та радіаційного контролю при роботі з джерелами іонізуючої радіації в медичних закладах.
30. Іонізуючі випромінювання як виробнича шкідливість для персоналу лікувальних закладів.

31. Іонізуючі випромінювання як чинник ризику для пацієнтів лікувальних закладів при проведенні рентгенорадіологічних діагностичних та лікувальних процедур.

32. Структура радіологічного відділення лікарні. Особливості радіаційної небезпеки та протирадіаційного захисту в кожному структурному підрозділі.

33. Принципи та засоби протирадіаційного захисту. Види протирадіаційного захисту.

34. Характеристика радіаційної небезпеки в рентгенівському діагностичному кабінеті та умови, від яких вона залежить. Вимоги до планування рентгенкабінету.

35. Регламенти радіаційної безпеки і пільги для персоналу лікувальних закладів та пацієнтів.

36. Шляхи зниження променевого навантаження персоналу та пацієнтів лікувальних закладів. Санітарно-технічне обладнання рентген- і радіологічних відділень.

37. Методи збору та знешкодження радіоактивних відходів при роботі з відкритими джерелами іонізуючої радіації.

38. Методи і засоби санітарного та радіаційного контролю при роботі з джерелами іонізуючої радіації в медичних закладах.

39. Шляхи забруднення продуктів радіонуклідами. Роль харчових продуктів у збільшенні внутрішнього опромінення населення.

40. Принципи оцінки результатів вимірювання радіоактивності об'єктів навколишнього середовища та харчових продуктів.

41. Принципи та критерії поділу територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи.

42. Регламенти радіаційної безпеки.

Гігієна надзвичайних ситуацій

1. Визначення та класифікації надзвичайних ситуацій.

2. Природні катаклізми, їх вплив на санітарно-гігієнічні умови для тимчасового компактного проживання населення та умови праці військових, цивільних формувань - учасників ліквідації катастроф.

3. Техногенні катастрофи, їх вплив на санітарно-гігієнічні умови тимчасового компактного проживання населення та умови праці рятувальних формувань.

4. Соціальні катаклізми, їх вплив на санітарно-гігієнічні умови тимчасового компактного проживання населення, військових формувань та формувань цивільної оборони.

5. Міжнародні та національні організаційні структури по ліквідації та медичному забезпеченню наслідків природних, техногенних, соціальних катастроф.

6. Організаційно-штатна структура та лабораторно-технічне оснащення медичної служби військ по санітарно-гігієнічному та протиепідемічному забезпеченню особового складу у польових умовах. Польові лабораторні ком-

плекти і прилади для гігієнічних досліджень.

7. Санітарно-гігієнічні заходи по організації розміщення людей в умовах катастроф. Гігієнічна характеристика тимчасових жител в умовах надзвичайних ситуацій.

8. Гігієнічні вимоги до тимчасового компактного розміщення військових, цивільних формувань, рятувальних команд і потерпілого населення при надзвичайних ситуаціях в залежності від клімато-погодних та сезонних умов.

9. Гігієнічна характеристика табірних наметів, каркасно-надувних, збірно-розбірних, контейнерних та інших польових жител, несприятливі фактори проживання в них та їх профілактика.

10. Санітарно-гігієнічні особливості розміщення військових, цивільних формувань і потерпілого населення у підземних спорудах-землянках, сховищах.

11. Правила обладнання і експлуатація підземних фортифікаційних споруд-землянок, бліндажів, не вентиляційних сховищ, режим вентиляції сховищ. Допустимі концентрації CO₂ в них.

12. Раціональне харчування, умови його забезпечення. Фізіологічні норми харчування як основа його повноцінності та адекватності потребам організму.

13. Організація харчування військових та цивільних формувань у польових умовах при надзвичайних ситуаціях і під час війни, його форми. Батальйонні пункти харчування, типи польових кухонь, інших засобів.

14. Військові пайки, пайки формувань цивільної оборони, їх гігієнічна характеристика.

15. Харчування в умовах зараження місцевості та об'єктів СДОР, РР, бактерійними засобами в умовах застосування зброї масового ураження.

16. Харчові концентрати, сухі пайки, раціони виживання як засоби харчування особового складу формувань в гострий період катастроф, бойових дій, інших надзвичайних ситуацій.

17. Обов'язки медичної служби, методи і засоби гігієнічного контролю за повноцінністю та безпечністю харчування особового складу формувань і потерпілого населення в польових умовах при надзвичайних ситуаціях, в умовах бойових дій.

18. Методи оцінки харчового статусу організму.

19. Порушення здоров'я, захворювання, пов'язані з кількісною та якісною неадекватністю добового раціону, з порушенням режиму харчування, з невідповідністю якості продуктів і блюд ферментним можливостям травної системи.

20. Інфекційні захворювання з аліментарним механізмом передачі, гельмінтози, харчові отруєння, методи їх розслідування і профілактика у польових умовах при надзвичайних ситуаціях та під час війни.

21. Гігієнічна характеристика основних харчових продуктів, консервів, харчових концентратів.

22. Показники, які характеризують свіжість, товарні якості харчових продуктів, ознаки псування, епідеміологічної та токсикологічної небезпеки.

23. Джерела, фактори та механізми, що визначають зараження продуктів

отруйними, радіоактивними речовинами і бактерійними засобами.

24. Підрозділи медичної служби формувань, в обов'язки яких входить проведення медичної експертизи продовольства.

25. Табельні засоби (лабораторні комплекти та прилади), призначені для проведення медичної експертизи продовольства у польових умовах.

26. Етапи медичної експертизи продовольства та можливі варіанти експертних висновків на різних етапах цієї експертизи.

27. Класифікації катастроф і надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціального походження.

28. Шкідливі та небезпечні чинники, які діють на ліквідаторів катастроф та інших надзвичайних ситуацій природного походження.

29. Шкідливі та небезпечні чинники, які діють на ліквідаторів катастроф та інших надзвичайних ситуацій техногенного походження на хімічних та нафтоперегонних підприємствах.

30. Шкідливі та небезпечні чинники, які діють на ліквідаторів радіаційних аварій і катастроф (на прикладі Чорнобильської катастрофи).

31. Психоемоційне напруження та стрес, які розвиваються у ліквідаторів катастроф та інших надзвичайних ситуацій, методи і засоби їх профілактики та лікування.

32. Профілактичне значення слова, команди, використання допінгів, психотропних препаратів з метою подолання стресів, психоемоційних реакцій у ліквідаторів наслідків катастроф, потерпілого населення.

33. Гігієнічна характеристика індивідуальних засобів захисту, які використовуються ліквідаторами при пожежах, повенях, інших лихоліттях.

34. Особливості режиму і умов праці, її важкості, інтенсивності, тривалості та напруженості при ліквідації наслідків катастроф та інших надзвичайних ситуацій, методи їх виявлення і оцінки в умовах катастроф.

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Гігієна та екологія: Підручник / За ред. В.Г.Бардова.– Вінниця: Нова Книга, 2006.– 720 с.
2. Загальна гігієна: пропедевтика гігієни: Підручник / Є. Г. Гончарук, Ю.І.Кундієв, В.Г.Бардов та ін.; За ред. Є. Г. Гончарука. – К.: Вища школа, 1995. - 552 с.
3. Общая гигиена (пропедевтика гигиены) : Учебник / Е.И.Гончарук, В.Г.Бардов, Г.И.Румянцев и др.; Под ред. Е. И. Гончарука. - К.: Вища школа, 1991. - 384 с.
4. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології: Підручник / І.І.Даценко, Р.Д.Габович. – К.: Здоров'я, 2004. –792 с.
5. Гигиена / Р. Д. Габович, С. С. Познанский, Г. Х. Шахбазян. - К.: Вища школа, 1983. – 320 с.
6. Загальна гігієна / Під ред. І. І. Даценко. - Львів, 1992. - 302 с.

Додаткова:

1. Комунальна гігієна / Є.Г. Гончарук, В.Г. Бардов, С.І. Гаркавий, О.П. Яворівський та ін.; За ред. Є.Г. Гончарука. – К.: Здоров'я, 2003. – 728 с.
2. Минх А. А. Методы гигиенических исследований - М.: Медицина, 1967.-526 с.
3. Кириллов С. В., Книжников В А., Коренков И. П. Радиационная гигиена М.; Медицина, 1988 – 215 с.
4. Руководство к практическим занятиям по гигиене труда / Под ред. А. И. Шевченко. - К.: Медицина, Вища школа, 1986. – 326 с.
5. Беляков В. Д., Жук Е. Г. Военная гигиена и эпидемиология. - М.: Медицина, 1988. - 320 с.
6. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - К.: МОЗ України, 1997. - 121 с.